

נוער עובד: זכויות וחובות

מדריכים יקרים,

לפניכם שיעור העשרה בנושא "נוער עובד: זכויות וחובות".

הנחיות מקדימות למדריך:

- הורד את המצגת והחומרים הנלווים ושמור אצלך.
- עבור על מערך השיעור, על המצגת ועל דפי הכנה לחידון.
- להצגת המצגת ודא כי יש: מחשב עם חיבור לאינטרנט, מקרן, רמקולים.

מטרות המפגש:

1. הלומדים יכירו את החוקים הנוגעים לעבודת בני נוער ואת ההשלכות לגביהם.
2. הלומדים יוכלו לקרוא תלוש משכורת ויכירו את רכיבי השכר והניכויים השונים.

משך המפגש – 45 ד'

מבנה המפגש:

זמן מומלץ	סוג פעילות	נושא
5 ד'	מליאה	פתיחה והקרנת סרטון
5 ד'	מליאה	היכרות
10 ד'+10 ד'	פעילות בקבוצות+מליאה	הכנה לחידון+חידון זכויות וחובות נוער עובד
10 ד'	מליאה	הקניה – היכרות עם תלוש השכר והסבר על מושגים בולטים בו
5 ד'	מליאה	עיבוד וסיכום המפגש

כחכנה למפגש, מומלץ להיכנס לאתרים הבאים על מנת ללמוד על חוקים הנוגעים לעבודת נוער:

<https://www.taasuka.gov.il/he/Applicants/Pages/TeenagersWork.aspx>

https://www.alljobs.co.il/ArticlePage.aspx?LinkWord=odd_job

הערות למדריך:
הקרן את סרטון הפתיחה.

 מזרחי טפחות

בואו נכיר!

אתם מוזמנים להציג את עצמכם ולספר:

- האם עבדתם בעבר?
- האם הכרתם את הזכויות והחובות שלכם?
- אילו זכויות או חובות אתם מכירים?

הערות למדריך:

- זה הזמן להצגה עצמית. הצג את עצמך ואת הניסיון והוותק שלך.
- לאחר מכן, בקש מהתלמידים שיציגו את עצמם והפנה אליהם את השאלות. מטרת השאלות היא לעורר דיון ולהכניס את הלומדים לנושא דרך חוויה אישית.
- במידה וקיימת היכרות בין המדריך לתלמידים ניתן לדלג על ההיכרות השמית ולפנות לשאלות.

הערות למדריך:

- בתחילת הלמידה חשוב לשקף לתלמידים מה התועלות שיופקו מהלמידה, ולמה כדאי להם בכלל להשקיע עכשיו זמן ואנרגיה.
- הצג את הנושאים בהם נעסוק במפגש.
- ציין שעבודה היא חלק משמעותי מהחיים ובכל גיל חשוב להכיר את הזכויות והחובות שלנו כמועסקים.
- הסבר כי העסקת בני נוער מעוגנת בחוק (עבודת נוער תשי"ג-1543). החוק מחייב את המעסיקים וגם את בני הנוער. המחוקק דאג לבני הנוער והבטיח את זכויותיהם תוך התחשבות בגילם. במשך השנים נעשו תיקונים בחוק ונספו שינויים. החוקים השונים מופיעים באינטרנט באתרים שונים. הדגש כי חשוב שגם בני הנוער יכירו את זכויותיהם וחובותיהם.

רגע לפני...

4 התחלקו לקבוצות

במשך 10 דקות, קיראו את דפי ההכנה לחידון והתכוננו היטב

לאחר 10 דקות, היפכו את דף ההכנה

הערות למדריך:

- הסבר כי את ההיכרות עם חוקי העבודה של נוער עובד נעשה באמצעות חידון/משחק תחרות בין קבוצות - חידון זכויות וחובות נוער עובד.
- חלק את המשתתפים ל- 3-4 קבוצות. חלק לכל משתתף בקבוצה את דפי "הכנה לחידון" - עיקרי זכויות וחובות נוער עובד". על כל קבוצה ללמוד היטב את החוקים ולהיערך לתחרות.
- הקצה להכנה כ-10 דקות. שים לב! לאחר ההכנה בקש מהלומדים להפוך את הדף, כך שלא ייעשה בהם שימוש במהלך החידון.

נוער עובד: החידון

מתחילים!

הערות למדריך:

- הסבר למשתתפים את כללי החידון:
 - המענה על שאלות החידון הוא על-ידי משתתפים בודדים מהקבוצה, אך הניקוד הוא משותף לכל הקבוצה, לכן הקבוצה צריכה להבטיח שכל חבריה מתכוננים היטב.
 - התנהלות החידון: המדריך יפנה לאחד המשתתפים מקבוצה א' ושאל אותו שאלה. רק למשתתף זה מותר לענות ורק תשובה מלאה תעניק את מלוא הנקודות. אם ענה נכון – קבוצתו מקבלת 4 נקודות. אם ענה לא נכון, ענה תשובה חלקית או לא ענה – המדריך יעביר את השאלה לחבר אחר בקבוצה א'. אם המשתתף השני ענה נכון – הקבוצה מקבלת 3 נקודות. אם המשתתף השני ענה לא נכון, ענה תשובה חלקית או לא ענה – המדריך יעביר את השאלה לחבר בקבוצה ב'. קבוצה ב' תקבל 2 נקודות על תשובה נכונה. אם גם החבר מקבוצה ב' לא ענה נכון, המדריך יציג את התשובה הנכונה ואף קבוצה לא תקבל ניקוד. השאלה החדשה הבאה תופנה לקבוצה ב', וכך הלאה. הניקוד בחידון הוא משותף לכל הקבוצה, לכן חשוב שכל קבוצה תדאג שכל חבריה יהיו מוכנים ויכירו את החוקים.
- העבר את החידון, לפי הכללים הרשומים לעיל. לנוחותך - החידון מצורף עבורך גם כקובץ נפרד.
- ודא שהחוקים מובנים למשתתפים לפני שתעבור לשאלה הבאה. אפשר דיון קצר תוך כדי החידון, אם מיועד להבהרת החוק.
- רשום את הנקודות על הלוח. אם יש לך אפשרות, הענק פרס קטן לקבוצה המנצחת.
- ציין כי ניתן למצוא באינטרנט אתרים ובהם כל החוקים והתקנות הנוגעים לעבודת נוער, כגון: אתר משרד התעשייה המסחר והתעסוקה, אתרים של משרד עו"ד, אתר של הנוער העובד ועוד. בחלק מאתרי האינטרנט, כמו באתר הנוער העובד, קיימת אפשרות לשאול שאלות ולקבל תשובות.

שאלה 1

ניר יחגוג בחנוכה את יום הולדתו ה-15.
כל הקיץ הוא עבד בדוכן של מזון מהיר בקניון והוא מעוניין
להמשיך בכך במשך שנת הלימודים.
האם החוק מאפשר זאת?

לא. רק אחרי יום הולדתו ה-15.

- הקרא את השאלה.
- לאחר מענה, הקלק להצגת התשובה.

שאלה 2

דנה עובדת 4 שעות ביום בפרויקט של העירייה.
אחרי 3 ימי עבודה היא הודיעה למנהל העבודה שמגיעה לה
הפסקה של 45 דקות, מדי יום.
האם היא צודקת? מה אומר החוק?

לא צודקת. החוק קובע שמנוחה כזו מגיעה רק למי שעובד
לפחות 6 שעות.

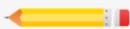
- הקרא את השאלה.
- לאחר מענה, הקלק להצגת התשובה.

שאלה 3

מעין, בת ה-17 וחצי, קיבלה תלוש משכורת וגילתה שניכס לה ביטוח לאומי. האם זה חוקי? מה אומר החוק?

לא. המעסיק חייב לשלם זאת על חשבון.

- הקרא את השאלה.
- לאחר מענה, הקלק להצגת התשובה.

שאלה 4

טל בן 14 וחצי. הוא ביקש להתקבל לעבודה בקייטנה בחופשת הקיץ כעוזר מדריך. האחראית על גיוס מדריכים אמרה לו שהוא צעיר מדי מכדי להתקבל לעבודה. האם היא צודקת?

לא. בני 14 רשאים לעבוד בזמן החופשה.

- הקרא את השאלה.
- לאחר מענה, הקלק להצגת התשובה.

שאלה 5

יותם בן 16. הוא התקבל כמדריך לקייטנה. האחראית על עוזרי מדריך הודיעה לו שביומיים שלפני פתיחת הקייטנה ייערכו ימי הכנה לעוזרי המדריכים. יותם ביקש לדעת האם ההשתלמות היא בתשלום. **מה אומר החוק?**

ימי הכנה נחשבים כימי עבודה ויש לשלם עליהם שכר מלא.

- הקרא את השאלה.
- לאחר מענה, הקלק להצגת התשובה.

שאלה 6

תמר בת 15. היא קיבלה עבודה לקיץ בבית קפה. המעסיק ביקש ממנה לבוא לעבודה באופן חד פעמי בשבת בבוקר, במקום ביום ראשון. האם הבקשה חוקית? מה אומר החוק?

לא. החוק אומר שאין להעסיק נער ביום המנוחה השבועי. לגבי נערה יהודיה היום הוא שבת.

- הקרא את השאלה.
- לאחר מענה, הקלק להצגת התשובה.

שאלה 7

דני בן 16. הוא עובד בקיץ בחברה המארגנת אירועים. שעות העבודה שלו הן בין 10:00 ל-18:00. באחד הימים, כאשר אחד העובדים לא הגיע לעבודה, הוא התנדב להישאר ביחד עם עוד שני עובדים לשעתיים נוספות. בסוף החודש הוא ראה בתלוש כי לא קיבל כסף על שעתיים אלו. מנהל החברה טען שדני נשאר מרצונו כדי לעזור לחברים שלו.
האם המנהל צודק? מה אומר החוק?

לא חוקי, אבל קצת בעייתי. החוק מחייב לשלם על שעות נוספות. אולם דני צריך היה לסכם זאת מראש עם המנהל ולקבל את אישורו ולא להציג לו עובדות מוגמרות.

- הקרא את השאלה.
- לאחר מענה, הקלק להצגת התשובה.

שאלה 8

נדב בן 17. הוא התקבל לתקופת ניסיון של שבועיים לעבודה כמלצר במסעדה. ביום האחרון של תקופת הניסיון הפיל נדב צלחת מלאת מזון על אחד הלקוחות. הצלחת נשברה, הלקוח זעם והיה צריך להבטיח לו פיצוי. בסוף המשמרת המנהל לקח את נדב הצידה וביקש ממנו שלא יבוא למחרת לעבודה, כי כפי הנראה אינו מתאים למלצרות. נדב ביקש את שכר השבועיים בהם עבד. המנהל כעס ואמר כי מראש היה מדובר בתקופת ניסיון ושעל נדב לשמוח שאינו מחייב אותו בתשלום ההוצאות שנגרמו עקב שבירת הצלחת.

האם המנהל צודק? מה אומר החוק?

המנהל טועה פעמיים. ראשית, על תקופת ניסיון יש לשלם כמו על תקופת עבודה ושנית, החוק אוסר על הטלת קנסות ועונשים על נערים עובדים בגין תקלות שאינן במזיד.

- הקרא את השאלה.
- לאחר מענה, הקלק להצגת התשובה.

שאלה 9

הילה בת 15. היא התקבלה לעבודה חלקית וקבועה בחנות ספרי ילדים. הכנסתה החודשית הצפויה היא 1500 ₪ לערך. המעסיק ביקש ממנה למלא טופס 101. הילה התנגדה בטענה שמשכורתה צפויה להיות קטנה ועל כן אינה חייבת במס הכנסה ומן הסתם, גם אינה חייבת בדיווח. **האם הילה צודקת? מה אומר החוק?**

הילה אינה צודקת. היא אמנם אינה חייבת במס, אך היא חייבת בדיווח.

- הקרא את השאלה.
- לאחר מענה, הקלק להצגת התשובה.

פרטי העובד והמעביד

פרשות / נכויים

תשלומים

נטו לתשלום

התמונה לקוחה מאתר [פועמים](#).

הכירו את תלוש השכר...

הערות למדריך:

- סכם בכמה מילים את החידון ועבור לנושא הבא – תלוש השכר.
- קשר את נושא הזכויות לתלוש השכר - הדגש שחשוב לוודא שכל הכסף שמגיע לך – אכן משולם לך.
- הסבר כי נוער עובד מקבל תשלום עבור תעסוקתו, בליווי תלוש משכורת המפרט את רכיבי השכר.
- ציין כי בעבודות "פרטיות", כגון הוצאת כלבים או בייבי-סיטר, התשלום אינו מלווה בתלוש משכורת.
- הצג את מבנה תלוש המשכורת בהתאם לדוגמה בשקף.
- ציין שתלושי השכר יכולים להיראות שונה, אך מכילים מידע זהה.
- הסבר על האיזורים הבולטים בתלוש השכר:
 - **פרטי העובד והמעביד:**
 - נתונים אישיים כמו ותק, דרג, חלקיות המשרה, מצב משפחתי ועוד, כולם משפיעים על גובה השכר המשולם.
 - מספר ימי עבודה ושעות, מספר ימי חופשה וימי מחלה.
 - **תשלומים:** השכר המשולם (לפני נכויים – יוסבר בשקף הבא).
- תוכל לנהל חלק זה של השיעור באמצעות שאלות ותשובות, בהנחה שהמשתתפים מכירים קצת את הנושא.

ניכויים בולטים

ביטוח לאומי -
 ניכוי סכום כסף מהכנסות העובדים במדינה. מיועד למימון הזכויות החברתיות של אזרחים הזקוקים לסיוע.

מס הכנסה -
 מס שהמדינה מטילה על הכנסותיהם של אדם או חברה, בהתאם לגובה ההכנסה. מיועד למטרות של כלל החברה, כגון: חינוך, ביטחון, תשתיות וכו'.

הערות למדריך:

- הסבר על שני הניכויים העיקריים:
- **ביטוח לאומי:** ניכוי סכום כסף מהכנסות העובדים במדינה, למימון הזכויות החברתיות של אזרחים הזקוקים לסיוע.
- הקלק והצג את **מס הכנסה:** מס שהמדינה מטילה על הכנסותיהם של אדם או חברה, בהתאם לגובה ההכנסה, למטרה של כלל החברה, כגון: חינוך, ביטחון, תשתיות וכו'.
- ציין שייתכן שהם לא יתקלו בניכוי מס הכנסה עד שיגיעו לסכום מינימום בחוק שממנו גובים את המס.
- ציין כי בני נוער חייבים למלא טופס 101 למס הכנסה, בו הם מדווחים את פרטיהם האישיים. בני נוער עובדים העוברים את סף המס צריכים לשלם מס הכנסה (סף המס עשוי להשתנות מעת לעת).

על מה דיברנו?

- זכויות וחובות של בני נוער עובדים
- איך נראה תלוש שכר?
- מושגים חשובים מעולם העבודה

לקראת השתלבותכם בעולם העבודה, חשוב שתכירו את החוקים הנוגעים לעבודת בני נוער!

הערות למדריך:

- ציין שבמפגש זה עסקנו בחובות וזכויות של נוער עובד:
 1. למדנו מהן הזכויות והחובות שלנו כנוער עובד.
 2. למדנו להכיר את תלוש השכר שלנו.
 3. הכרנו מושגים חשובים בעולם העבודה שימשו אותנו לאורך החיים.

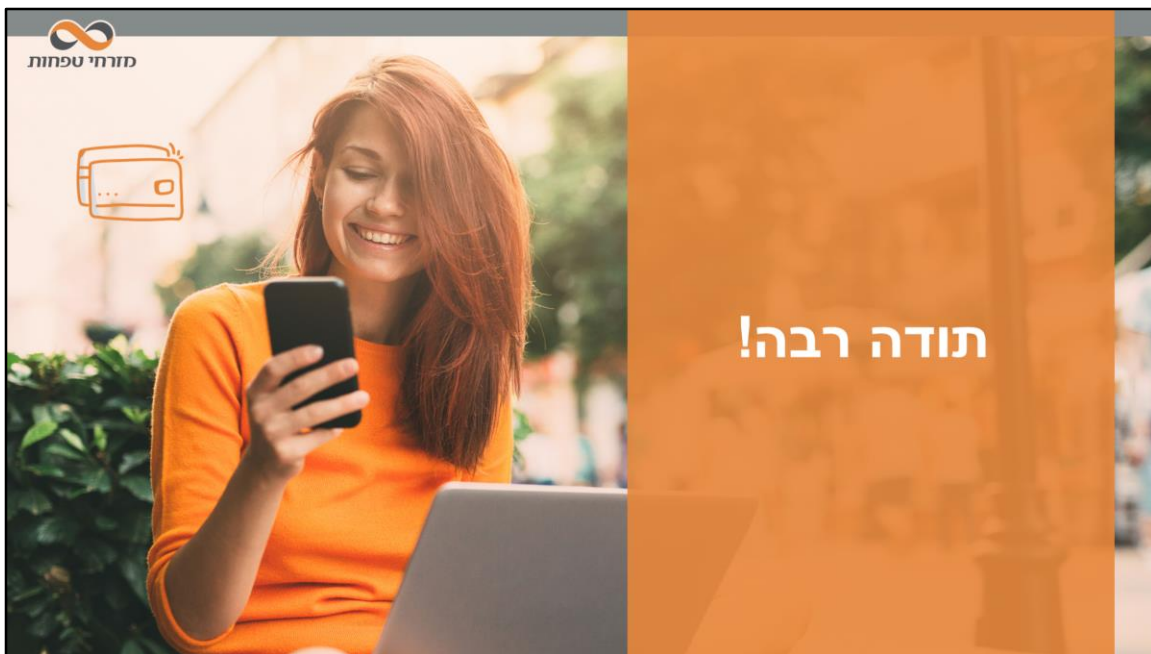
מזרחי טכנות

סיכום ושיתוף

- איך הרגשתם בלמידה?
- דבר אחד חדש שלמדתם?
- תובנה אחת שתיקחו אתכם מהלמידה?

הערות למדריך:

- רגע לפני סיום, זמן לסכם. בקש מהתלמידים לבחור משפט אחד ולשתף:
 - איך הרגשתם בלמידה?
 - דבר אחד חדש שלמדתם?
 - תובנה אחת שתיקחו אתכם מהלמידה?
- היפרד מהלומדים בכמה מילים אישיות שלך.

הערות למדריך:

- בסוף המפגש, חלק לכל משתתף את הדף עם חוקי העבודה שחולק כהכנה לחידון - "הכנה לחידון – עיקרי זכויות וחובות נוער עובד".